

Konwencja o prawie niezełownego wykorzystywania międzynarodowych cieków wodnych

Nowy Jork, 28 maja 1997 r.

Strony niniejszej Konwencji,

Świadome znaczenia międzynarodowych cieków wodnych i ich niezełownego wykorzystania w różnych rejonach świata,

Mając na uwadze artykuł 13 ustęp 1(a) Karty Narodów Zjednoczonych, zgodnie z którym Zgromadzenie Ogólne powinno inicjować badania i formułować zalecenia w celu zachęcania do stałego doskonalenia i kodyfikowania międzynarodowego prawa,

Zważywszy, że skuteczna kodyfikacja i stałe doskonalenie zasad międzynarodowego prawa dotyczącego niezełownego wykorzystania międzynarodowych cieków wodnych ułatwią popularyzowanie i realizowanie celów i zasad zawartych w Artykułach 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych,

Uwzględniając problemy wynikające, między innymi, z rosnących potrzeb i coraz większego zanieczyszczenia wielu międzynarodowych cieków wodnych,

Wyrażając przekonanie, że ramowa Konwencja zapewni lepsze wykorzystanie, rozwój, zachowanie, zagospodarowanie i ochronę międzynarodowych cieków wodnych oraz stworzy obecnym i przyszłym pokoleniom warunki optymalnego i trwałego korzystania z nich,

Potwierdzając wagę międzynarodowej współpracy i zacieśniania więzów w tej dziedzinie,

Mając świadomość szczególnej sytuacji i potrzeb krajów rozwijających się,

Pamiętając o zasadach i zaleceniach przyjętych w Deklaracji i Agendzie 21 Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie środowiska i rozwoju w Rio de Janeiro w 1992 r.,

Pamiętając również o istniejących dwustronnych i wielostronnych umowach dotyczących wykorzystania międzynarodowych cieków wodnych w celach innych niż żegluga,

Pamiętając o cennym wkładzie rządowych i pozarządowych organizacji w pracę nad kodyfikowaniem i stałym doskonaleniem międzynarodowego prawa w tej dziedzinie,

Doceniając pracę Komisji Prawa Międzynarodowego dotyczącą prawa do korzystania z międzynarodowych cieków wodnych w celach innych niż żegluga,

Biorąc pod uwagę rezolucję 49/52 Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych z 9 grudnia 1994 r.,

Uzgodniły, co następuje:

Część I. Wprowadzenie

Artykuł 1

Zakres niniejszej Konwencji

1. Niniejsza Konwencja dotyczy wykorzystywania międzynarodowych cieków wodnych i ich wód w celach innych niż żegluga oraz środków zachowania, ochrony i gospodarowania związanych z wykorzystywaniem tych cieków i ich wód.

2. W zakres niniejszej Konwencji nie wchodzi wykorzystanie międzynarodowych cieków wodnych w celu żeglugi, z wyjątkiem tych przypadków, kiedy inne ich wykorzystywanie wpływa na żeglugę albo żegluga ma na nie wpływ.

Artykuł 2

Określenia używane w tekście Konwencji

W rozumieniu niniejszej Konwencji określenie:

- a) "Ciek wodny" oznacza system wód powierzchniowych i gruntowych, które z racji fizycznych powiązań tworzą jednolitą całość i w normalnych warunkach płyną do wspólnego ujścia;
- b) "Międzynarodowy ciek wodny" oznacza ciek wodny, którego fragmenty znajdują się na terytorium różnych Państw;
- c) "Państwo dysponujące ciekami wodnymi" oznacza Państwo Stronę niniejszej Konwencji, na którego terytorium znajduje się część międzynarodowego cieku wodnego, albo Stronę stanowiącą regionalną wspólnotę gospodarczą, przy czym na terytorium co najmniej jednego z Państw wchodzących w jej skład znajduje się część międzynarodowego cieku wodnego;
- d) "Regionalna wspólnota gospodarcza" oznacza organizację utworzoną przez suwerenne państwa danego regionu, której państwa członkowskie przekazały swoje kompetencje w zakresie spraw będących przedmiotem niniejszej Konwencji i która została stosownie upoważniona, zgodnie z jej wewnętrznymi procedurami, do podpisania, ratyfikowania, akceptowania, zatwierdzenia, albo przystąpienia do Konwencji.

Artykuł 3

Umowy dotyczące cieku wodnego

1. W razie braku innych ustaleń, żadne postanowienia niniejszej Konwencji nie będą naruszać praw lub zobowiązań Państwa dysponującego ciekami wodnymi, wynikających z umów będących w mocy w dniu, w którym to Państwo staje się stroną niniejszej Konwencji.
2. Niezależnie od postanowień ustępu 1 strony umów, o których mowa w tym ustępie, mogą, tam gdzie to konieczne, rozważyć uzgodnienie treści tych umów z podstawowymi zasadami niniejszej Konwencji.
3. Państwa dysponujące ciekami wodnymi mogą zawrzeć jedną lub więcej umów, zwanych dalej "umowami dotyczącymi cieku wodnego", które uwzględniają i są dostosowane do postanowień niniejszej Konwencji dotyczących właściwości i wykorzystania określonego międzynarodowego cieku wodnego lub jego fragmentów.
4. Umowa dotycząca cieku wodnego, zawarta pomiędzy dwoma lub więcej Państwami dysponującymi ciekami wodnymi, powinna określać wody, do których się stosuje. Zawierając taką umowę należy wziąć pod uwagę cały międzynarodowy ciek wodny lub pewną jego część bądź też dotyczące go projekty i programy związane z jego wykorzystaniem, a jeśli umowa nie wpływa, w znaczącym stopniu, niekorzystnie na użytkowanie wód cieku wodnego przez jedno lub więcej innych Państw dysponujących tym ciekami wodnymi, może być zawarta bez wyrażenia przez nie zgody.
5. Jeśli Państwo dysponujące ciekami wodnymi uzna, że ze względu na właściwości i sposób wykorzystywania określonego międzynarodowego cieku wodnego zastosowanie postanowień niniejszej Konwencji wymaga ich przystosowania, to zainteresowane Państwa powinny porozumieć się i w dobrej wierze przystąpić do negocjacji w celu zawarcia umowy lub umów dotyczących cieku wodnego.
6. Jeśli stronami umowy są niektóre, ale nie wszystkie Państwa dysponujące określonym ciekami wodnymi, żadne postanowienia umowy nie mogą naruszać praw lub zobowiązań, zgodnych z niniejszą Konwencją, Państw dysponujących ciekami wodnymi nie będących stronami tej umowy.

Artykuł 4

Strony umów dotyczących cieków wodnych

1. Każde Państwo dysponujące ciekami wodnymi ma prawo uczestniczyć w negocjacjach i stać się stroną dowolnej umowy dotyczącej cieków wodnych, która ma zastosowanie do całego międzynarodowego cieków wodnych, jak również uczestniczyć we wszystkich związanych z nią konsultacjach.
2. Państwo dysponujące ciekami wodnymi, którego korzystanie z międzynarodowego cieków wodnych może być, w znacznym stopniu, zagrożone przez wprowadzenie w życie planowanej umowy dotyczącej cieków wodnych, mającej zastosowanie tylko do jego fragmentu albo określonego projektu, programu czy sposobu wykorzystania tego cieków wodnych, jest uprawnione do uczestniczenia, w dobrej wierze, w konsultacjach związanych z taką umową, a tam, gdzie to wskazane, w negocjacjach, z zamiarem stania się jej stroną w zakresie, w jakim umowa ta może go dotyczyć.

Część II. Zasady ogólne

Artykuł 5

Racjonalne i sprawiedliwe uczestniczenie w korzystaniu z cieków wodnych

1. Państwa dysponujące ciekami wodnymi będą na swoich terytoriach wykorzystywać międzynarodowy ciek wodny w sposób racjonalny i sprawiedliwy. W szczególności międzynarodowy ciek wodny będzie wykorzystywany i eksploatowany przez dysponujące nim Państwa z myślą o optymalnym i trwałym korzystaniu oraz czerpaniu z niego korzyści przy uwzględnieniu interesów wszystkich Państw dysponujących tym ciekami i zapewnieniu należytej ochrony.
2. Państwa dysponujące ciekami wodnymi powinny uczestniczyć w korzystaniu, rozwijaniu i chronieniu międzynarodowego cieków wodnych w sprawiedliwy i racjonalny sposób. Uczestnictwo to obejmuje zarówno prawa do korzystania z cieków wodnych, jak i obowiązek współpracy w zakresie jego ochrony i rozwoju, zgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 6

Czynniki istotne dla sprawiedliwego i racjonalnego wykorzystywania cieków wodnych

1. Użytkowanie międzynarodowego cieków wodnych w racjonalny i sprawiedliwy sposób, w znaczeniu artykułu 5, wymaga uwzględnienia wszystkich istotnych czynników i okoliczności, w tym:
 - a) geograficznych, hydrograficznych, hydrologicznych, klimatycznych, ekologicznych i innych czynników o charakterze naturalnym;
 - b) społecznych i ekonomicznych potrzeb Państwa dysponującego ciekami wodnymi;
 - c) liczby ludności uzależnionej od cieków wodnych w każdym z Państw dysponujących tym ciekami;
 - d) wpływu korzystania z cieków wodnych w jednym Państwie na inne korzystające z niego Państwa;
 - e) aktualnego i potencjalnego wykorzystania cieków wodnych;
 - f) zachowania, ochrony, rozwoju i ekonomiki wykorzystania zasobów wodnych cieków oraz ekonomikę środków podejmowanych w tym celu;

g) możliwości wykorzystania alternatywnych środków, o porównywalnej wartości, dla planowanych lub już istniejących sposobów wykorzystywania ścieku.

2. Wprowadzając w życie zalecenia artykułu 5 lub ustępu 1 tego artykułu, zainteresowane Państwa dysponujące ciekami wodnymi powinny, w razie potrzeby, w duchu współpracy przystąpić do konsultacji.

3. Wagę poszczególnych czynników powinno określać ich znaczenie w porównaniu z innymi istotnymi czynnikami. Określając zasady racjonalnego i sprawiedliwego korzystania z cieków wodnych, należy rozważyć łącznie wszystkie istotne czynniki i na tej podstawie sformułować ostateczne wnioski.

Artykuł 7

Zobowiązanie do niewyrządzania znaczących szkód

1. Państwa dysponujące międzynarodowym ciekami wodnymi, korzystając z niego na swoim terytorium, podejmują wszelkie odpowiednie środki zapobiegające wyrządzaniu znaczących szkód innym Państwom dysponującym tym ciekami wodnymi.

2. Jeśli mimo to innemu Państwu korzystającemu z cieków wodnych zostanie wyrządzona znacząca szkoda, Państwo, którego działalność spowodowała taką szkodę, w razie braku umowy dotyczącej takich przypadków podejmuje — mając na uwadze postanowienia artykułów 5 i 6 — w porozumieniu z poszkodowanym Państwem wszelkie stosowne działania, zmierzające do wyeliminowania i ograniczenia dalszego rozszerzania się szkody, a tam gdzie jest to wskazane, rozważy kwestię odszkodowania.

Artykuł 8

Ogólne zobowiązania dotyczące współpracy

1. Państwa dysponujące ciekami wodnymi będą w dobrej wierze współpracować ze sobą na zasadach suwerenności, równości, poszanowania integralności terytorialnej i wzajemnych korzyści dla osiągnięcia optymalnego wykorzystania i stosownej ochrony międzynarodowego cieków wodnych.

2. Określając zasady takiej współpracy, Państwa dysponujące ciekami wodnymi mogą rozważyć powołanie wspólnych, uznanych przez nie za potrzebne, organów lub komisji, dla ułatwienia współdziałania w poszukiwaniu stosownych środków i procedur, korzystając z doświadczeń osiągniętych dzięki współpracy w istniejących wspólnych organach i komisjach działających w innych dziedzinach.

Artykuł 9

Regularna wymiana danych i informacji

1. Stosownie do artykułu 8, Państwa dysponujące ciekami wodnymi będą regularnie wymieniać łatwo dostępne dane i informacje o stanie cieków wodnych, zwłaszcza dane o charakterze hydrologicznym, meteorologicznym, hydrogeologicznym i ekologicznym oraz dane związane z aktualną i przewidywaną jakością wód.

2. Jeśli od Państwa dysponującego ciekim wodnym inne Państwo dysponujące tym ciekim zażąda danych lub trudno dostępnych informacji, należy dołożyć wszelkich starań, aby spełnić to żądanie, jednakże dostarczenie tych danych bądź informacji można uzależnić od pokrycia przez żądające Państwo uzasadnionych kosztów ich zgromadzenia lub, jeśli zaistnieje potrzeba, uzyskania i opracowania.

3. Państwa dysponujące ciekim wodnym dołożą starań w celu gromadzenia i, tam gdzie wskazane, opracowania danych i informacji w sposób ułatwiający ich wykorzystanie przez inne Państwa dysponujące ciekim wodnym, którym są one przekazywane.

Artykuł 10

Zależność pomiędzy różnymi rodzajami korzystania z cieków wodnych

1. W braku innych ustaleń lub zwyczajowo przyjętych zasad żaden rodzaj korzystania z międzynarodowego cieków wodnego nie ma pierwszeństwa nad innymi rodzajami korzystania z niego.

2. W razie sporu pomiędzy użytkownikami międzynarodowego cieków wodnego powinien on zostać rozstrzygnięty w duchu artykułów 5 do 7, ze szczególnym uwzględnieniem wymagań dotyczących żywotnych ludzkich potrzeb.

Część III. Planowane przedsięwzięcia

Artykuł 11

Informacja o planowanych przedsięwzięciach

Państwa dysponujące ciekim wodnym będą wymieniać informacje i konsultować się między sobą, a jeśli jest to konieczne, podejmować negocjacje na temat możliwego wpływu planowanych przedsięwzięć na stan międzynarodowego cieków wodnego.

Artykuł 12

Powiadomienie o planowanych przedsięwzięciach mogących spowodować szkody

Państwo dysponujące ciekim wodnym, zanim rozpocznie realizację albo wyda zgodę na rozpoczęcie realizacji planowanego przedsięwzięcia, mogącego przynieść znaczące szkody innym Państwom dysponującym ciekim wodnym, jest zobowiązane, w stosownym czasie, powiadomić te Państwa. Do powiadomienia dołączone będą wszelkie dostępne dane i informacje, łącznie z oceną wpływu planowanego przedsięwzięcia na środowisko, aby umożliwić tym Państwom oszacowanie możliwych jego skutków.

Artykuł 13

Termin odpowiedzi na powiadomienie

Jeśli nie uzgodniono inaczej:

a) Państwo dysponujące ciekim wodnym przekazując powiadomienie, o którym mowa w artykule 12, zapewni Państwom powiadomionym okres sześciu miesięcy na przestudiowanie i ocenę możliwych skutków planowanego przedsięwzięcia oraz na przekazanie mu swoich opinii;

b) jeśli ocena skutków planowanych przedsięwzięć jest szczególnie trudna, powiadomione Państwo może zwrócić się o przedłużenie tego okresu o dalsze sześć miesięcy.

Artykuł 14

Zobowiązania Państwa powiadamiającego w okresie oczekiwania na odpowiedź

W okresie, o którym mowa w artykule 13, Państwo powiadamiające:

- a) zobowiązane jest współpracować z Państwami powiadomionymi dostarczając im na żądanie wszelkie dostępne dodatkowe dane i informacje niezbędne do ścisłej oceny projektu; oraz
- b) nie będzie realizować ani zezwalać na realizację planowanych przedsięwzięć bez zgody Państw powiadomionych.

Artykuł 15

Odpowiedź na powiadomienie

Powiadomione Państwa powinny przekazać swoje wnioski Państwu powiadamiającemu możliwie najwcześniej, w okresie przewidzianym w artykule 13. Jeśli Państwo powiadomione stwierdzi, że realizacja planowanego przedsięwzięcia może naruszać postanowienia Artykułów 5 lub 7, do odpowiedzi dołączy udokumentowane wyjaśnienie uzasadniające taki wniosek.

Artykuł 16

Brak odpowiedzi na powiadomienie

1. Jeśli w terminie przewidzianym w artykule 13 Państwo powiadamiające nie otrzyma odpowiedzi, o której mowa w artykule 15, może, przestrzegając postanowień artykułów 5 i 7, przystąpić do realizacji planowanego przedsięwzięcia zgodnie z powiadomieniem oraz innymi danymi i informacjami, przekazanymi powiadomionym Państwom.

2. Wszelkie żądania odszkodowania Państwa powiadomionego, które nie udzieliło odpowiedzi w terminie przewidzianym w artykule 13, mogą być skompensowane przez koszty poniesione przez Państwo powiadamiające na działania podjęte po upływie terminu przewidzianego na odpowiedź, a które nie zostałyby podjęte, gdyby Państwo powiadomione wyraziło w tym terminie swój sprzeciw.

Artykuł 17

Konsultacje i negocjacje w sprawie planowanych przedsięwzięć

1. Jeśli Państwo powiadomione zakomunikuje zgodnie z artykułem 15, że realizacja planowanych przedsięwzięć narusza postanowienia artykułów 5 i 7, Państwo powiadamiające i Państwo wyrażające zastrzeżenia przystąpią do konsultacji i, jeśli to konieczne, do negocjacji, mając na celu osiągnięcie sprawiedliwego rozwiązania problemu.

2. Konsultacje i negocjacje prowadzone będą zgodnie z zasadą, że każde Państwo musi, w dobrej wierze, mieć właściwy wzgląd na prawa i uzasadnione interesy drugiego Państwa.

3. Jeśli Państwo powiadomione podczas przekazywania odpowiedzi wyrazi takie życzenie, Państwo powiadamiające powstrzyma się od realizowania albo wyrażania zgody na realizację planowanego przedsięwzięcia na okres sześciu miesięcy, chyba że uzgodniono inaczej.

Artykuł 18

Postępowanie w razie braku powiadomienia

1. Jeśli Państwo dysponujące ciekim wodnym ma uzasadnione powody, aby uważać, że inne Państwo dysponujące tym ciekim planuje przedsięwzięcia, które mogą mieć niekorzystny wpływ na ten ciek, może zażądać od tego ostatniego zastosowania się do przepisów artykułu 12. Do żądania należy dołączyć udokumentowane wyjaśnienie, uzasadniające jego przyczyny.

2. Jeśli Państwo planujące przedsięwzięcie uzna, że nie jest zobowiązane do przekazania powiadomienia zgodnego z artykułem 12, powinno poinformować o tym drugie Państwo, dołączając udokumentowane wyjaśnienie, uzasadniające takie stanowisko. Jeśli te wyjaśnienia nie usatysfakcjonują drugiego Państwa, na jego życzenie obydwa Państwa niezwłocznie rozpoczną konsultacje i negocjacje w sposób wskazany w ustępach 1 i 2 artykułu 17.

3. Podczas konsultacji i negocjacji Państwo planujące przedsięwzięcia, na życzenie drugiego Państwa, wyrażone równocześnie z żądaniem rozpoczęcia konsultacji i negocjacji, powstrzyma się od realizowania albo wyrażania zgody na realizację tych przedsięwzięć w okresie sześciu miesięcy, chyba że uzgodniono inaczej.

Artykuł 19

Pilna realizacja planowanych przedsięwzięć

1. Jeśli realizacja planowanych przedsięwzięć jest szczególnie pilna ze względu na ochronę zdrowia, bezpieczeństwo publiczne lub inne równie ważne przyczyny, Państwo planujące przedsięwzięcie może, z uwzględnieniem artykułów 5 i 7, niezwłocznie przystąpić do ich realizacji nie bacząc na przepisy artykułu 14 i ustępu 3 artykułu 17.

2. W takim wypadku oficjalna deklaracja o konieczności pilnego realizowania przedsięwzięć powinna być niezwłocznie przekazana Państwu dysponującym ciekim wodnym, o których mowa w artykule 12, wraz z odpowiednimi danymi i informacjami.

3. Państwo planujące przedsięwzięcia, na życzenie każdego z Państw, o którym mowa w ustępie 2, niezwłocznie przystąpi do konsultacji i negocjacji z nim, w sposób wskazany w ustępach 1 i 2 artykułu 17.

Część IV. Ochrona, zachowanie i gospodarowanie

Artykuł 20

Ochrona i zachowanie ekosystemów

Państwa dysponujące ciekim wodnym, każde z osobna, a tam gdzie to wskazane, wspólnie chronią i dążą do zachowania ekosystemów międzynarodowych cieków wodnych.

Artykuł 21

Zapobieganie, redukcja i kontrola zanieczyszczeń

1. W rozumieniu niniejszego artykułu określenie "zanieczyszczenie międzynarodowego cieków wodnego", oznacza wszelkie szkodliwe zmiany stanu i jakości wód w międzynarodowym cieku wodnym, wynikające pośrednio lub bezpośrednio z działalności człowieka.

2. Państwa dysponujące ciekami wodnymi, każde z osobna, a tam gdzie to wskazane, wspólnie zapobiegają, redukują i kontrolują zanieczyszczenie międzynarodowego cieków wodnego, które może przynieść znaczące szkody innym Państwom dysponującym ciekami wodnymi lub ich środowisku, takie jak szkody mające wpływ na zdrowie lub bezpieczeństwo, na wykorzystanie wód w pożytecznych celach albo na stan zasobów wodnych cieków wodnego. W związku z tym państwa dysponujące ciekami wodnymi podejmują stosowne działania w celu uzgodnienia swojej polityki.

3. Państwa dysponujące ciekami wodnymi, na życzenie któregośkolwiek z nich, zobowiązane są porozumieć się w celu wypracowania uzgodnionych wspólnie środków i metod, aby zapobiegać, ograniczać i kontrolować zanieczyszczenia międzynarodowego cieków wodnego, takie jak:

- a) ustalenie wspólnych parametrów i kryteriów oceny jakości wód;
- b) ustalenie technik i metod określania punktowych i niepunktowych źródeł zanieczyszczeń;
- c) ustalenie listy substancji, których wprowadzenie do wód międzynarodowego cieków wodnego powinno być zabronione, ograniczone, badane i kontrolowane.

Artykuł 22

Wprowadzenie obcych lub nowych substancji

Państwa dysponujące ciekami wodnymi podejmują wszelkie niezbędne środki dla zapobieżenia wprowadzeniu do międzynarodowego cieków wodnego obcych albo nowych substancji, które mogą mieć niekorzystny wpływ na ekosystem cieków wodnego, czego wynikiem są znaczące szkody w innych Państwach dysponujących ciekami.

Artykuł 23

Zachowanie i ochrona środowiska morskiego

Państwa dysponujące ciekami wodnymi, każde z osobna, a tam gdzie to wskazane, we współpracy z innymi Państwami, podejmą wszelkie możliwe środki odnośnie do międzynarodowego cieków wodnego, niezbędne do ochrony i zachowania środowiska morskiego, w tym ujść, przy uwzględnieniu ogólnie akceptowanych międzynarodowych zasad i norm.

Artykuł 24

Gospodarowanie

1. Państwa dysponujące ciekami wodnymi, na życzenie któregośkolwiek z nich, przystąpią do konsultacji dotyczących gospodarowania międzynarodowym ciekami wodnymi i mogą powołać wspólny organ zarządzania nim.

2. W rozumieniu niniejszego artykułu określenie "gospodarowanie" odnosi się w szczególności do:

- a) planowania stałego ulepszania międzynarodowego ciekłu wodnego i realizowania przyjętych planów; oraz
- b) innych działań wspierających racjonalne i optymalne wykorzystanie, ochronę i kontrolę ciekłu wodnego.

Artykuł 25

Regulacja

1. Państwa dysponujące ciekłem wodnym będą współdziałać, tam gdzie to wskazane, w miarę potrzeby i okoliczności przy regulacji przepływu wód międzynarodowego ciekłu wodnego.
2. Jeśli nie uzgodniono inaczej, Państwa dysponujące ciekłem wodnym uczestniczą na zasadach równości w projektowaniu i realizacji prac regulacyjnych, których przedsięwzięcie uzgodniono, albo uczestniczą w pokrywaniu ich kosztów.
3. W rozumieniu niniejszego artykułu określenie "regulacja" oznacza prowadzenie prac hydraulicznych albo stosowanie w sposób ciągły innych środków, mających na celu zmianę lub regulację przepływu wód międzynarodowego ciekłu wodnego.

Artykuł 26

Urządzenia

1. Państwa dysponujące ciekłem wodnym na swoich terytoriach dołożą starań, aby utrzymywać i zabezpieczyć urządzenia, instalacje i inne mechanizmy związane z międzynarodowym ciekłem wodnym.
2. Państwa dysponujące ciekłem wodnym na żądanie któregośkolwiek z nich mającego istotne podstawy, by sądzić, że może ponieść znaczące szkody, przystąpią do konsultacji w sprawach:
 - a) bezpiecznego obsługiwanie i utrzymywanie urządzeń, instalacji i innych mechanizmów związanych z międzynarodowym ciekłem wodnym; oraz
 - b) ochrony urządzeń, instalacji i innych mechanizmów przed działaniami rozmyślnymi bądź wynikającymi z zaniedbań, albo z działania sił natury.

Część V. Stany zagrożenia i sytuacje krytyczne

Artykuł 27

Zapobieganie i łagodzenie stanów zagrożenia

Państwa dysponujące ciekłem wodnym, każde z osobna, a tam gdzie to wskazane, wspólnie podejmą wszelkie stosowne środki dla zapobieżenia lub łagodzenia groźnego stanu międzynarodowego ciekłu wodnego, który może przynieść szkody innym Państwom dysponującym ciekłem wodnym, niezależnie od tego, czy stan ten jest rezultatem działalności człowieka, czy wynika z przyczyn naturalnych, takich jak powódź, warunki lodowe, przenoszone przez wodę choroby, zamulenie, erozja, wtargnięcie słonych wód, susza lub pustynnienie.

Artykuł 28

Sytuacje krytyczne

1. W rozumieniu niniejszego artykułu określenie "sytuacja krytyczna oznacza sytuację, która powoduje albo stwarza bezpośrednie niebezpieczeństwo spowodowania poważnych szkód Państwom dysponującym ciekami wodnymi lub innym Państwom i jest wywołana nagłymi naturalnymi przyczynami, takimi jak powódzie, spiętrzenia lodu, obsunięcia się gruntu czy trzęsienia ziemi, lub wynika z działalności człowieka, na przykład z katastrof przemysłowych.

2. Państwo dysponujące ciekami wodnymi, bezzwłocznie, posługując się najszybciej działającymi, dostępnymi środkami, powiadomi inne potencjalnie zagrożone Państwa i kompetentne międzynarodowe organizacje o każdej krytycznej sytuacji zaistniałej na jego terytorium.

3. Państwo dysponujące ciekami wodnymi, na którego terytorium zaistniała sytuacja krytyczna, we współpracy z potencjalnie zagrożonymi Państwami, a tam gdzie to wskazane, z kompetentnymi międzynarodowymi organizacjami, niezwłocznie podejmie wszelkie możliwe działania, niezbędne w danych okolicznościach do zapobieżenia, złagodzenia bądź wyeliminowania szkodliwych skutków sytuacji krytycznej.

4. Jeśli zachodzi taka konieczność, Państwa dysponujące ciekami wodnymi, wspólnie, a tam gdzie to wskazane, we współpracy z innymi potencjalnie zagrożonymi Państwami i kompetentnymi międzynarodowymi organizacjami opracują plany ewentualnego działania w razie zaistnienia sytuacji krytycznej.

Część VI. Inne postanowienia

Artykuł 29

Międzynarodowe ciekami wodnymi i urzędnicy w czasie konfliktu zbrojnego

Międzynarodowe ciekami wodnymi oraz związane z nimi urzędnicy, instalacje i inne mechanizmy podlegają ochronie zgodnie z regułami i zasadami międzynarodowego prawa dotyczącego międzynarodowych i niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych i nie będą wykorzystywane z pogwałceniem tych reguł i zasad.

Artykuł 30

Procedury pośrednie

Gdy istnieją poważne przeszkody w bezpośrednim porozumiewaniu się Państw dysponujących ciekami wodnymi, zainteresowane Państwa wypełniać będą nakazany niniejszą Konwencją obowiązek współpracy, obejmujący wymianę danych i informacji, powiadamianie, komunikowanie, konsultowanie się i podejmowanie negocjacji, korzystając z dowolnych, zaakceptowanych przez nie procedur pośrednich.

Artykuł 31

Dane i informacje istotne dla bezpieczeństwa i obrony kraju

Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie zobowiązuje Państwa dysponującego ciekami wodnymi do przekazywania danych lub informacji istotnych dla jego bezpieczeństwa i obrony, jednakże Państwo to powinno w dobrej wierze współdziałać z innymi Państwami dysponującymi ciekami wodnymi, starając się przekazać im tyle informacji, ile jest w danej sytuacji możliwe.

Artykuł 32

Zakaz dyskryminacji

Jeśli Państwa dysponujące ciekim wodnym nie ustaliły innych zasad ochrony naturalnych lub prawnych interesów osób dotkniętych albo poważnie zagrożonych znaczącymi szkodami powstałymi poza granicami ich kraju w rezultacie działalności związanej z ciekim wodnym, to Państwo dysponujące tym ciekim nie powinno ich dyskryminować z powodu narodowości, miejsca zamieszkania lub miejsca, gdzie spotkała te osoby krzywda, i zagwarantuje im, zgodnie ze swoim systemem prawnym, udział w sądowych albo innych procedurach, lub prawo żądania odszkodowania albo innych ulg, stosownie do znaczących szkód poniesionych przez nie w rezultacie takich działań prowadzonych na terytorium tego Państwa.

Artykuł 33

Rozstrzyganie sporów

1. W razie sporu pomiędzy dwiema lub większą liczbą Stron, dotyczącego interpretacji lub stosowania niniejszej Konwencji, zainteresowane Strony, w razie braku stosownej umowy pomiędzy nimi, szukać będą rozstrzygnięcia sporu środkami pokojowymi, zgodnie z poniższymi postanowieniami.

2. Jeśli zainteresowane Strony nie mogą osiągnąć porozumienia na drodze negocjacji zainicjowanych przez jedną z nich, mogą wspólnie zwrócić się o dobrą przysługę lub mediację albo ułatwienie polubownego załatwienia sporu do trzeciej strony, bądź skorzystać w tym celu z pomocy dowolnej, wspólnej instytucji związanej z ciekim wodnym, którą mogą powołać, albo uzgodnić wniesienie sporu do arbitrażu lub Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.

3. Z zastrzeżeniem stosowania ustępu 10, jeśli po sześciu miesiącach od daty przedłożenia wniosku o negocjacje o których mowa w ustępie 2, zainteresowane Strony nie byłyby w stanie rozstrzygnąć sporu na drodze negocjacji lub innymi środkami, o których mowa w ustępie 2, spór zostanie przedłożony, na wniosek którejkolwiek ze Stron sporu, do rozstrzygnięcia bezstronnej Komisji rozjemczej zgodnie z ustępami 4 do 9, chyba że Strony uzgodnią inaczej.

4. W skład powołanej w tym celu Komisji rozjemczej wejdzie po jednym członku nominowanym przez każdą z zainteresowanych Stron i dodatkowo jeden członek nie będący obywatelem żadnego z zainteresowanych Państw-Stron, wybrany przez nominowanych członków, który będzie pełnił rolę Przewodniczącego.

5. Jeśli nominowani przez Strony członkowie nie będą w stanie w ciągu trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku o powołanie Komisji zgodzić się co do osoby Przewodniczącego, każda ze Stron może zwrócić się do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych o wyznaczenie Przewodniczącego, który nie powinien być obywatelem żadnego z Państw stron sporu ani żadnego Państwa nadbrzeżnego spornego cieką wodnego. Jeśli jedna ze Stron, w ciągu trzech miesięcy od daty złożenia wniosku, o którym mowa w ustępie 3, nie nominuje członka komisji, każda z pozostałych zainteresowanych Stron może zwrócić się do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych o wskazanie osoby nie będącej obywatelem żadnego z Państw-Stron sporu ani żadnego Państwa nadbrzeżnego spornego cieką wodnego. Tak wskazana osoba będzie pełniła rolę jednoosobowej Komisji.

6. Komisja ustali własny tryb postępowania.

7. Zainteresowane Strony zobowiązane są dostarczyć Komisji informacje, które mogą być potrzebne, a na żądanie umożliwić jej wstęp na swoje terytorium i zezwolić na inspekcję wszelkich urządzeń, instalacji, wyposażenia, budowli albo naturalnych elementów terenu mających znaczenie dla prowadzonego śledztwa.

8. Komisja przyjmuje sprawozdanie większością głosów, chyba że jest Komisją jednoosobową, i przedkłada zainteresowanym Stronom swoje orzeczenie z uzasadnieniem oraz zaleceniami uznanyymi przez nią za właściwe dla sprawiedliwego rozstrzygnięcia sporu, które zainteresowane Strony powinny rozważyć w dobrej wierze.

9. Koszty związane z działalnością Komisji będą ponosiły po połowie obie zainteresowane Strony.

10. Podczas ratyfikacji, akceptowania, zatwierdzenia lub przystępowania do niniejszej Konwencji, albo w dowolnym terminie po tej dacie, Strona nie będąca regionalną wspólnotą gospodarczą może w pisemnym dokumencie, przekazanym Depozytariuszowi niniejszej Konwencji, zadeklarować, że w odniesieniu do dowolnego sporu, nie rozstrzygniętego zgodnie z ustępem 2, uważa, ipso facto i bez specjalnej umowy z dowolną Stroną przyjmującą te same zobowiązania, za obowiązkowe:

a) wniesienie sporu do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości; i/lub

b) arbitraż przed trybunałem arbitrażowym powołanym i działającym, jeśli strony sporu nie ustalą inaczej, zgodnie z procedurą określoną w aneksie do niniejszej Konwencji.

Ta Strona, która jest regionalną wspólnotą gospodarczą, może złożyć deklarację z takim samym skutkiem w odniesieniu do arbitrażu zgodnie z punktem b).

Część VII. Klauzule końcowe

Artykuł 34

Podpisanie

Niniejsza Konwencja będzie otwarta do podpisu dla wszystkich Państw i regionalnych wspólnot gospodarczych od 21 maja 1997 r. do 20 maja 2000 r. w siedzibie Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku.

Artykuł 35

Ratyfikacja, akceptacja, zatwierdzenie lub przystąpienie

1. Niniejsza Konwencja podlega ratyfikacji, akceptacji, zatwierdzeniu lub akcesji przez Państwa i regionalne wspólnoty gospodarcze. Dokumenty ratyfikacji, akceptacji, zatwierdzenia lub przystąpienia będą składane Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

2. Każdą regionalną wspólnotę gospodarczą stającą się Stroną niniejszej Konwencji, w sytuacji gdy któreś z jej Państw członkowskich nie jest Stroną, będą wiązać wszystkie obowiązki wynikające z Konwencji. W przypadku takich organizacji, których jedno lub więcej Państw członkowskich jest stroną niniejszej Konwencji, dana organizacja i jej Państwa członkowskie decydują o podziale odpowiedzialności za wypełnianie zobowiązań wynikających z Konwencji. W takich przypadkach organizacja i jej Państwa członkowskie nie będą uprawnione do równoczesnego korzystania z praw niniejszej Konwencji.

3. Regionalne wspólnoty gospodarcze określają, w dokumentach dotyczących ratyfikacji, akceptacji, zatwierdzenia lub przystąpienia, zakres swoich kompetencji w odniesieniu do spraw regulowanych niniejszą Konwencją. O wszelkich istotnych zmianach w zakresie kompetencji organizacje te zobowiązane są informować Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 36

Wejście w życie

1. Niniejsza Konwencja wejdzie w życie w dziewięćdziesiątym dniu po przekazaniu Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych trzydziestego piątego dokumentu dotyczącego ratyfikacji, akceptacji, zatwierdzenia lub przystąpienia.

2. Dla każdego Państwa lub regionalnej wspólnoty gospodarczej, które ratyfikują, zaakceptują albo zatwierdzą niniejszą Konwencję lub przystąpią do niej po złożeniu trzydziestego piątego dokumentu dotyczącego ratyfikacji, akceptacji, zatwierdzenia lub przystąpienia, Konwencja wejdzie w życie w dziewięćdziesiątym dniu po przekazaniu przez takie Państwo lub regionalną wspólnotę gospodarczą swoich dokumentów dotyczących ratyfikacji, akceptacji, zatwierdzenia lub przystąpienia do niej.

3. W rozumieniu ustępów 1 i 2 żaden dokument złożony przez regionalną wspólnotę gospodarczą nie powinien być uważany za dodatkowy do dokumentów złożonych przez Państwa.

Artykuł 37

Autentyczny tekst

Oryginał niniejszej Konwencji, sporządzony w językach: angielskim, arabskim, chińskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim, przy czym wszystkie teksty są jednakowo autentyczne, zostanie złożony u Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Na dowód czego niżej podpisani, właściwie do tego uppełnomocnieni, podpisali niniejszą Konwencję.

Sporządzono w Nowym Jorku dnia 21 maja tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego siódmego roku.

Aneks

Arbitraż

Artykuł 1

Jeśli strony sporu nie uzgodnią inaczej, postępowanie arbitrażowe, stosownie do artykułu 33 Konwencji, powinno przebiegać zgodnie z artykułami 2 do 14 niniejszego aneksu.

Artykuł 2

Strona skarżąca powiadamia stronę skarżoną o przekazaniu sporu do postępowania arbitrażowego, stosownie do artykułu 33 Konwencji. Powiadomienie powinno określać przedmiot sporu podlegającego arbitrażowi i zawierać, w szczególności, artykuły Konwencji, których interpretacja

lub zastosowanie budzi wątpliwości. Jeśli strony nie zgadzają się co do przedmiotu sporu, określą trybunał arbitrażowy.

Artykuł 3

1. W sporze pomiędzy dwiema stronami trybunał arbitrażowy będzie się składał się z trzech członków. Każda ze stron wyznaczy po jednym członku trybunału, a ci dwaj zgodnie wybiorą trzeciego, który będzie pełnił funkcję Przewodniczącego trybunału. Przewodniczący nie może być obywatelem żadnego z Państw-Stron sporu ani Państwa nadbrzeżnego spornego ciekłu wodnego, nie może mieć także stałego miejsca zamieszkania na obszarze żadnego z tych Państw ani w żaden sposób nie może być powiązany ze sporną sprawą.

2. W sporze pomiędzy więcej niż dwiema stronami strony, zgodnie z tymi samymi zasadami, wybierają na drodze porozumienia Przewodniczącego trybunału.

3. Wszelkie wakaty uzupełniane są w sposób opisany dla początkowego mianowania członków trybunału.

Artykuł 4

1. Jeśli w ciągu dwóch miesięcy od daty wyznaczenia drugiego członka trybunału nie zostanie wybrany Przewodniczący trybunału arbitrażowego, na prośbę Strony sporu Przewodniczący Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w ciągu dalszych dwóch miesięcy wyznacza Przewodniczącego trybunału arbitrażowego.

2. Jeśli jedna ze Stron sporu w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania pozwu nie wyznaczy członka trybunału arbitrażowego druga strona może poinformować o tym Przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, który dokona nominacji w ciągu dwóch następnych miesięcy.

Artykuł 5

Trybunał arbitrażowy podejmuje decyzje w zgodzie z postanowieniami niniejszej Konwencji i prawa międzynarodowego.

Artykuł 6

Jeśli Strony sporu nie postanowią inaczej, trybunał arbitrażowy określa własny tryb postępowania.

Artykuł 7

Trybunał arbitrażowy może, na życzenie jednej ze stron, zalecić podjęcie niezbędnych, tymczasowych środków ochrony.

Artykuł 8

1. Strony sporu zobowiązane są ułatwiać pracę trybunału arbitrażowego, a w szczególności, korzystając ze wszystkich dostępnych im środków, powinny:

- a) dostarczać trybunałowi wszystkie niezbędne dokumenty, informacje i materiały; oraz
- b) umożliwiać, w razie konieczności, powoływanie świadków i rzeczoznawców i dopuszczać ich dowody.

2. Strony oraz Przewodniczący trybunału arbitrażowego zobowiązani są strzec tajemnicy wszelkich poufnych informacji otrzymanych w trakcie postępowania.

Artykuł 9

Jeśli trybunał arbitrażowy ze względu na szczególne okoliczności sprawy nie postanowi inaczej, koszty postępowania będą ponosić w równym stopniu Strony sporu. Trybunał będzie prowadził ewidencję wszystkich kosztów i przedstawi Stronom końcowe rozliczenie.

Artykuł 10

Każda Strona mająca interes prawny związany z przedmiotem sporu, który może być naruszony przez decyzję w tej sprawie, może, za zgodą trybunału, wziąć udział w postępowaniu.

Artykuł 11

Trybunał może przeprowadzić postępowanie i podjąć decyzję w sprawie powództw wzajemnych wynikających bezpośrednio z przedmiotu sporu.

Artykuł 12

Decyzje dotyczące procedury i przedmiotu sporu trybunał podejmuje większością głosów jego członków.

Artykuł 13

Jeśli jedna ze Stron sporu nie stawi się przed trybunałem arbitrażowym albo zrezygnuje z obrony swoich racji, inna Strona może zwrócić się do trybunału z wnioskiem o kontynuowanie postępowania i wydanie ostatecznego orzeczenia. Nieobecność Strony albo uchylenie się od obrony w swojej sprawie nie stanowi przeszkody dla postępowania. Przed podjęciem ostatecznej decyzji trybunał arbitrażowy musi mieć pewność, że pozew ma dostateczne oparcie w faktach i przepisach prawnych.

Artykuł 14

1. Ostateczną decyzję Trybunał powinien wydać w ciągu pięciu miesięcy od daty jego ukonstytuowania, chyba że uzna za konieczne przedłużenie tego okresu na czas nie dłuższy niż dalsze pięć miesięcy.

2. Ostateczna decyzja trybunału arbitrażowego powinna być ograniczona do przedmiotu sporu i określać podstawy, na których jest oparta. Powinna ponadto zawierać nazwiska członków trybunału, którzy uczestniczyli w jej podjęciu, i datę ostatecznej decyzji. Każdy członek może dołączyć do ostatecznej decyzji swoją odrębną lub odmienną opinię.

3. Decyzja jest wiążąca dla Stron sporu i nie podlega apelacji, chyba że Strony sporu uzgodnią wcześniej procedurę apelacyjną.

4. Wszelkie kontrowersje powstałe pomiędzy Stronami sporu, dotyczące interpretacji lub realizacji ostatecznej decyzji, mogą być przez każdą ze Stron przedłożone do rozstrzygnięcia trybunałowi arbitrażowemu, który tę decyzję wydał.

Niniejszym potwierdzam, że poniższy tekst jest wierną kopią Konwencji o prawie nieżeglownego wykorzystywania międzynarodowych cieków wodnych, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 21 maja 1997 roku.

Za Sekretarza Generalnego

Radca Prawny (Podsekretarz generalny do spraw prawnych)

Hans Corell

Organizacja Narodów Zjednoczonych

Nowy Jork, 28 maja 1997 r.